

21 TEOLOĢISKA TERMINA POLEMISKS SKAIDROJUMS SVĒTO

RAKSTU UN LUTERISKO TICĪBAS APLIECĪBU GAISMĀ

(Šis palīgmateriāls skolotājiem tika sastādīts LELB uzdevumā un oficiāli izplatīts 2. Latvijas kristīgo skolotāju foruma dalībniekiem 2004. gada 18. augustā)

ATTAISNOŠANA Terminu *attaisnošana* luteriskajā teoloģijā lieto tā pat kā jurisprudencē. Attaisnošana teoloģijā ir kādas personas pasludināšana par attaisnotu jeb nevainīgu Dieva tiesas priekšā vienīgi Dieva žēlastības un Kristus nopelna dēļ. Attaisnošana saņemama vienīgi ticībā uz Evaņģēliju bez jēlkādiem cilvēka paša nopelniem, bauslības pildīšanas vai citiem darbiem (Rom. 3:22–28; 4:5; 10:2–4; Ef. 2:8–10; Gal. 2:16). Ticība Evaņģēlijam sniedz cilvēkam visu grēku piedošanu, kas arī ir pieminētā attaisnošana Dieva tiesas priekšā (Mt. 16:19; Jņ. 20:23). Attaisnošanu vienīgi ticībā luteriskajā baznīcā uzskata par galveno ticības artikulu jeb mācības daļu (*articulus stantis et cadentis ecclesiae*). Lutera par to rakstīja šādi: “Ja šis artikuls pastāv, tad pastāv arī Baznīca; ja šis artikuls krīt, tad krīt arī Baznīca.”

Mācību par attaisnošanu nevar pareizi saprast, ja pareizi neatšķir bauslības un Evaņģēlija mācības (sk. *ticība, Evaņģēlijs, grēku piedošana, bauslības un Evaņģēlija atšķiršana*).

Romas katoļu baznīca neatzīst šo luterāņu mācību par attaisnošanu, un to nolād Tridentas koncila VI sesijas 9.–14. kanoni. Piemēram, Tridentas koncila VI sesijas 12. kanons nosaka: "Ja kāds saka, ka attaisnojošā ticība nav nekas cits, kā vien uzticēšanās dievišķajai līdzietībai, kura Kristus vārdā piedod grēkus, vai ka mēs tiekam attaisnoti vienīgi no žēlastības, – tas lai ir nolādēts."

Pavisam nesēn Romas baznīca šo 16. gs. lāstu aktualitāti ir apstiprinājusi no jauna. Pagājušā gadsimta pašās beigās daudzas PLF luterāņu baznīcas parakstīja *Kopīgo paziņojumu* par attaisnošanu ticībā ar Romas baznīcas kongregāciju *Par kristiešu vienību pasaulē*. Šajā dokumentā luterāņu puse ekumeniskas vienotības panākšanas labad piedāvāja Romas teoloģijai tuvinātu mācību par attaisnošanu un abas puses vienojās, ka uz šo jauno, pārformulēto luterāņu mācību vairs neattiecas Tridentas koncila nosodījumi. Kad augstākstāvošā Vatikāna *Ticības mācības kongregācija* izanalizēja šo kopīgo paziņojumu, tās prefekts Jozefs Racingers (nu jau pāvests Benedikts XVI) oficiāli paziņoja (2000. gada 31. oktobrī – Augsburgas TA jubilejas gada Reformācijas dienā), ka “Svētais ofīcijs” jeb *Ticības mācības kongregācija* neredz nekādu iemeslu apgalvojumam, ka uz Kopīgajā deklarācijā pārstāvēto luterāņu mācību vairs neattiecas Tridentas nosodījumi. Tātad 16. gs. lāsti pat attiecībā uz piekāpīgākajiem luterāņiem paliek.

BAUSLĪBA Viena no divām Bībeles galvenajām mācībām (šīs mācības ir Bauslība un Evaņģēlijs). Viss, kur Bībelē rakstīts par Dieva pavēlēm cilvēkam, atmaksu, sodu vai atalgojumu, pieder pie Bauslības mācības. Bauslības pavēles jeb baušļi prasa no cilvēka darbus un pilnīgu sirds paklausību. Grēka dēļ neviens cilvēks nespēj pilnībā izpildīt bauslības prasības, tādēļ Bauslība apsūdz cilvēku un ved to nāvē. Tā bauslība, kurai vajadzēja nest cilvēkam dzīvību, grēka dēļ atnesa nāvi. (Rom. 7:5, 8, 10)

Bauslība nedod cilvēkam pestīšanu, bet tai ir trīs citi uzdevumi, ko tā veic, jeb trīs lietojumi:

1) tādēļ, ka Bauslība ir ierakstīta visu cilvēku sirdīs (Rom. 1:18–32; 2:14, 15), ar tiesas jeb *zobena* varu tā iespēju robežās realizē ārēju kārtību un ļaunuma ierobežošanu pasaulē (Rom. 13:1–7). Tomēr ar to Bauslība nemaina cilvēka sirdi un nepadara to labāku (to veic vienīgi Evaņģēlijs), tieši otrādi – savas grēcīgās iedabas dēļ cilvēks bieži vien sāk no visas sirds ienīst bauslības ierobežojumus un, tikko soda draudi viņu vairs neattur no pārkāpuma un nozieguma, viņš labprāt rīkojas pret Dieva baušļiem un cilvēku likumiem (Rom. 7:7–11);

2) caur bauslības pasludinājumu cilvēki nāk pie grēkatziņas un tā tiek vadīti pie Kristus, lai Viņā iemantotu pestīšanu (Rom. 3:20; Gal. 3:24). Taču tie, kuri bauslības iespaidā neatgriežas vai kuru atgriešanās ir neīsta, kļūst par paštaisniem liekuļiem jeb farizejiem, kas grib būt taisni Dieva priekšā ar bauslības darbiem un saviem nopelniem (Mt. 21:28–32; Lk. 12:1; 18:10–15; Rom. 10:1–4). Lai to varētu šķietami īstenot, viņi atceļ vai pazemina Dieva baušļus un ievieš cilvēku likumus kā nepieciešamus pestīšanai (Mt. 15:1–9; 23:23–24). Turpretī citi, kurus Bauslība satriec un ved pie nožēlas, bet kuriem laikus netiek sniegts Evaņģēlijs, nonāk izmisumā un krīt bezcerībā (Mt. 27:3–5);

3) kad ticībā grēku piedošanai Kristū ir iemantota pestīšana un cilvēks ir kļuvis spējīgs nest ticības augļus Dievam, Bauslība māca svētu un Dievam tīkamu dzīvi mīlestībā (Rom. 12. un 13. nod.). Šādas mīlestības pilnīga īstenošanās mūžībā ir pestīšanas galamērķis (1. Tim. 1:5). Taču šādu svētu un Dievam tīkamu dzīvi pat ticīgais cilvēks nespēj saprast pats no sevis, bet vienīgi no Dieva gribas, kas izteikta bauslībā. Ja cilvēks svētu dzīvi nemācās Dieva bauslībā, tad viņš to patvaļīgi izgudro un uzskata, ka Dievam tā būtu jāpieņem par labu. Tā rodas daudz pašizgudrota svētuma un liekulīgu svēto (Kol. 2:18–23). (sk. *Evaņģēlijs, bauslības un Evaņģēlija atšķiršana*)

BAUSLĪBAS UN EVAŅĢĒLIJA ATŠKIRŠANA Bauslība un Evaņģēlijs ir divas Bībeles pamatmācības. Visas it kā daudzās Svēto Rakstu mācības ir attiecināmas vai nu uz Bauslību, vai uz Evaņģēliju. Abas mācības ir atšķirīgas, un tām ir atšķirīgi Dieva nospriesti uzdevumi. Bauslības galvenais uzdevums pestīšanas lietās ir vest cilvēku pie grēkatziņas un vadīt uz ticību glābjošajai Dieva žēlastībai Kristū (Rom. 3:20; Gal. 3:24), savukārt Evaņģēlija uzdevums ir cilvēkam šo žēlastību sniegt (Rom. 1:16; 1. Tim. 1:10). Bauslība ir nāves un pazudināšanas kalpošana, kas apsūdz, nokauj un ved uz elli, Evaņģēlijs – Gara, attaisnošanas un dzīvības amats, kas dara dzīvu (2. Kor. 3:6–9; Kol. 2:14–15). Bauslība atklāj cilvēka darbus, kas nekad nevar būt pilnīgi, Evaņģēlijs atklāj Dieva

pestījošos darbus cilvēka labā, kuri vienmēr ir pilnīgi. Bauslība prasa no cilvēka darbus, Evaņģēlijs – ticību.

Šie abi Dieva vārda amati sader kopā un viens bez otra neiztiek, taču tie dāvā savu svētību tikai tad, ja tie tiek pareizi izšķirti un lietoti. Ja Bauslība un Evaņģēlijs tiek sajaukti kopā vai samainīti vietām, tad rodas apdraudējums cilvēka ticībai un pestīšanai.

Ja cilvēks savu pestīšanas cerību liek uz bauslības darbiem jeb paša nopelniem, tad viņš padara bauslību par Evaņģēliju un pats nonāk zem Dieva lāsta (Gal. 3:10). Ja cilvēks tiek mudināts daļēji paļauties uz Dieva žēlastību Kristū (Evaņģēliju) un daļēji uz saviem paša nopelniem vai darbiem (t.i., bauslību), tad Bauslība un Evaņģēlijs netiek pienācīgi atšķirti un lietoti. Rezultātā Evaņģēlijam tiek laupīts tā dziedinošais spēks un ticība tiek ievainota. Ir vēl daudz citu Bauslības un Evaņģēlija nepareizas lietošanas piemēru, kas ieviesušies dažādu konfesiju mācībās. (sk. **Bauslība, Evaņģēlijs, attaisnošana, ticība**)

BAZNĪCA Luteriskajās ticības apliecībās (sk. **Luteriskās ticības apliecības**) ir dotas divas baznīcas definīcijas. Vienu mēs lasām Augsburgas ticības apliecības VII artikulā: “Tiek arī mācīts, ka visos laikos pastāv viena svēta baznīca. Bet baznīca ir svēto draudze, kurā pareizi māca Evaņģēliju un pareizi pārvalda sakramentus.

Un patiesai baznīcas vienībai pietiek ar vienprātību Evaņģēlija mācībā un sakramentu pārvaldīšanā. Nav arī nepieciešams, ka cilvēku ieviestās tradīcijas, rituāli jeb ceremonijas visur būtu vienādas. Kā Pāvils saka: “*Viena ticība, viena Kristība; viens visu Dievs un Tēvs.*” (Ef. 4:5–6)”.

Otra definīcija atrodama Lutera sarakstītajos Šmalkaldes artikulos: “Jo katrs septiņgadīgs bērns, paldies Dievam, zina, kas ir baznīca: proti, svēti ticīgie – avis, kuras dzird sava Gana balsi.”

No šīm definīcijām ir skaidrs, ka baznīcu veido ticīgie, bet patiesu ticību rada patiesss Evaņģēlija pasludinājums un pareizi, saskaņā ar Dieva gribu, pārvaldīti sakramenti. Tur, kur ir šāds patiesss Evaņģēlija pasludinājums un sakramentu pārvaldīšana, tur Kristus ir klātesošs, Viņš rada cilvēkos ticību, un tur ir Viņa baznīca (Mt. 28:18–20). (sk. **Evaņģēlijs, sakramenti, draudze**)

Tāpat no šīm definīcijām var redzēt, ka pie būtiskajām baznīcas iezīmēm netiek pieskaitīts nekas cits – ne īpašas baznīcas institūcijas vai baznīcas ārējs izveidojums, ne noteiktas garīgas kārtas vai īpaša amatu hierarhija. Ja baznīcā ir patiesss Evaņģēlijs un patiesi sakramenti, tad tai ir viss, lai tā būtu patiesa baznīca. Luteriskās ticības apliecības māca, ka ne pāvests, ne bīskapi, ne cilvēku ieviestas tradīcijas vai rituāli nepadara baznīcu par baznīcu; ja tajā nav patiesa Evaņģēlija un sakramentu, tad tā nemaz nav patiesa baznīca.

Tādēļ dažādajām luteriskajām baznīcām pasaulē nav vienādu institūciju vai ārējā izveidojuma. Dažas luteriskās baznīcas pārvalda sinodes un bīskapi, citās bīskapi tiek saukti par prezidentiem vai superintendentiem. Katrā vietā un laikā, vadoties pēc nepieciešamības un apstākļiem, var būt sava baznīcas kārtība un izveidojums.

BAZNĪCAS TRADĪCIJAS UN RITUĀLI Luteriskās ticības apliecības (sk. *Luteriskās ticības apliecības*) atzīst rituālu un tradīciju nozīmi, jo labas tradīcijas un rituāli var palīdzēt baznīcā uzturēt mieru un labu kārtību; tādēļ luteriskajās baznīcās ar cieņu izturas pret tām tradīcijām, kas šim nolūkam kalpo (piem., noteikta dievkalpojuma kārtība, liturģiskais gads, svinamās dienas). Taču vēstures gaitā baznīcā ir bijušas daudzas tādas tradīcijas, kas stiprinājušas maldu mācības un bezdievīgus ieradumus, no tādām tradīcijām un rituāliem ir jāstājas, un tos nedrīkst baznīcā paturēt (piem., zvanu un akmeņu kristības jeb iesvētīšana, apslakot ar svētīto ūdeni, kas radusies pēc analogijas ar Kristības sakramentu un ir tā zaimojoša parodija).

Taču, kā uzsvēr luteriskās ticības apliecības, arī par tādām tradīcijām un rituāliem, ko var bez grēka paturēt, ļaudis ir jābrīdina, lai viņi nedomātu, ka tie ir pestīšanai nepieciešami, kā arī Kristus saka: “Bet velti tie Mani godā, sludinādami mācības, kas ir cilvēku likumi.” (Mt. 15:9)

BĪBELE JEB SVĒTIE RAKSTI Bībele visā tās kopumā un atsevišķajās daļās ir uzticams un iedvesmots Trīsvienīgā Dieva vārds. Luteriskās ticības apliecības atzīst kanoniskos Vecās un Jaunās Derības Svētos Rakstus par vienīgo ticības un mācības avotu. Baznīcā nedrīkst mācīt neko, kas ir pretrunā Svētajiem Rakstiem, tāpat arī baznīcā nedrīkst ieviest neko kā nepieciešamu ticībai un dzīvei, kas nebūtu pamatots Svēto Rakstu mācībā. Svētie Raksti ir vienīgā norma un mēraukla, saskaņā ar kuru jātiek izvērtētām visām mācībām un mācītājiem. Nedz tradīcija, nedz baznīcas autoritāte nav pārāka par Rakstu autoritāti, bet ir pakļautas Rakstu spriedumam. Svētie Raksti var kalpot par mācības mērauklu tāpēc, ka tie ir patiesi, skaidri un pietiekami, lai pildītu šādu uzdevumu. (Ps. 119:105; Mt. 5:18; Jņ. 10:35; 2. Tim. 3:15–17) Jebkuru paaugstināšanos pāri Svēto Rakstu autoritātei luteriskās ticības apliecības sauc par antikrista valstības izpausmi (sk. *Luteriskās ticības apliecības*).

Romas katoļu baznīca un Austrumu pareizticīgā baznīca neatzīst un nosoda uzskatu, ka Svētie Raksti ir vienīgais mācības avots un norma. Romas katoļu baznīcas oficiālajā mācībā līdzās Rakstiem kā vienlīdz autoritatīva tiek pasludināta arī Baznīcas tradīcija un pāvesta nemaldīgā autoritāte, kad viņš sava amata pilnvarā (*ex cathedra*) ievieš baznīcā jaunas mācības. Arī Austrumu pareizticīgā baznīca līdzās Rakstiem kā vienlīdz autoritatīvu mācības avotu atzīst tradīciju.

Luteriskā mācība par galveno Rakstu skaidrošanas principu atzīst to, ka Raksti skaidro paši sevi. Tas nozīmē, ka mums nesaprotamās Rakstu vietas ir jāskaidro, pamatojoties tajās Rakstu vietās, kas skaidri un saprotami māca par to pašu mācības jautājumu.

BIKTS JEB GRĒKSŪDZE Par luterisko baznīcu dažviet ir izveidojies maldīgs priekšstats, ka tajā nav Bikts jeb privātās grēksūdzes. Šāds uzskats veidojies tāpēc, ka privātā grēksūdze ilgāku laiku vismaz Latvijas luterāņu vidū ir bijusi pamesta novārtā. Taču luteriskās ticības apliecības gan privāto, gan publisko Absolūciju jeb grēku piedošanu grēksūdzē sauc par sakramentu.

Augsburgas ticības apliecības XI artikulā rakstīts: “Par grēksūdzi tiek mācīts, ka privātā grēku piedošana jeb Absolūcija draudzēs ir paturama, lai gan grēksūdzē nav nepieciešama visu pārkāpumu uzskaitīšana, jo tas nav iespējams, kā par to sacīts psalmā: *"Kas gan apzinās savu nomaldīšanos?"* (Ps. 19:13)”

DIEVKALPOJUMS Draudzes dievkalpojums nav mūsu kalpošana Dievam vai žēlastības nopelnīšana, bet dievišķais kalpojums mums ar vārdu un sakramentiem, ko mēs ar pateicību un slavu saņemam. Mūsu kalpošana Dievam izpaužas kalpošanā tuvākajam (Rom. 12:1; sk. arī **Baznīca, kalpošana Dievam**).

DRAUDZE Baznīcas lokāla pamatvienība, kurai ir visas baznīcai nepieciešamās iezīmes un pilna Kristus klātbūtne (sk. **Baznīca**). (Mt. 18:20)

EVANĢĒLIJS Viena no divām Bībeles galvenajām mācībām (šīs mācības ir Bauslība un Evaņģēlijs). Viss, kas Svētajos Rakstos vēsta par Dieva žēlastību un grēku piedošanu, ir Evaņģēlijs. Konkordijas formulas (sk. **Luteriskās ticības apliecības**) V artikulā rakstīts: “Jo viss, kas mierina un iepriecina, dāvā bauslības pārkāpējiem labvēlību un žēlastību,— tieši tas ir Evaņģēlijs, labā un priecīgā vēsts, ka Dievs grib nevis sodīt grēku, bet piedot to Kristus dēļ. Tādēļ ikvienam atgriezties gatavam grēciniekam jātic, tas ir, jāpaļaujas vienīgi uz Kungu Kristu, ka Viņš mūsu grēku dēļ nodots nāvē un uzmodināts, lai mēs tiktu attaisnoti (Rom. 4:25); ka Viņš, kas grēku nepazīna, mūsu labā ir darīts par grēku, lai mēs Viņā kļūtu Dieva taisnība (2. Kor. 5:21), kurš pats mums kļuvis par taisnību (1. Kor. 1:30); kura paklausība mums tiek pielīdzināta par taisnību Dieva bargās tiesas priekšā, ka tādā kārtā bauslība, kā iepriekš paskaidrots, ir amats, kas caur burtu nokauj un sludina pazudināšanu (2. Kor. 3:7); turpretī Evaņģēlijs ir Dieva spēks par pestīšanu ikvienam, kas tic (Rom 1:16; 1. Kor. 1:18); tas sludina taisnību un dod Garu (Gal. 3:2).”

Evaņģēlijs tiek cilvēkiem dāvāts caur dievišķo Vārda un sakramentu kalpošanu. Luters Šmalkaldes artikusos (sk. **Luteriskās ticības apliecības**) par to raksta šādi: “Atgriezīsimies atkal pie Evaņģēlija. Tas dod padomu un palīdzību pret grēku ne vienā vien veidā, jo Dievs ir pārlietu bagāts savā žēlastībā. Vispirms ar runāto Dieva vārdu, ar ko visā pasaulē tiek sludināta grēku piedošana; tas ir īstais Evaņģēlija uzdevums. Otrkārt, ar Kristību. Treškārt, ar svēto Altāra Sakramentu. Ceturtkārt, ar Atslēgu varu un arī *per mutum colloquium et consolationem fratrum* (tas ir, ar savstarpēju brālīgu izrunāšanos un mierinājumu): *Ubi duo aut tres fuerint congregati etc. – ".kur divi vai trīs ir sapulcējušies.."* (Mt. 18:20)” (III daļas IV artikuls)

(sk. **Bauslība, Bauslības un Evaņģēlija atšķiršana, sakramenti**)

GRĒKS, IEDZIMTAIS JEB PIRMGRĒKS Mācība par iedzimto grēku ir viena no svarīgākajām kristīgajā baznīcā. Tikai saprotot cilvēka grēcīguma patieso dabu, var pareizi izprast

Kristus darbu un tā nozīmi. Jo tāpēc, ka cilvēks pēc grēkā krišanas ir pilnīgi nespējīgs pastāvēt pret bauslības apsūdzību un būt saskaņā ar Dieva absolūtajām svētuma un taisnības prasībām, Kristum bija jāuzņemas cilvēku grēki un ar savu nāvi tos pie krusta jāiznīcina. Īsāk sakot – tāpēc, ka cilvēks bija *tāds* grēcinieks, Kristum bija *tā* jācieš.

Tikai tad, ja trūkst pareizas izpratnes par iedzimto grēku, var rasties teoloģija, kas piedēvē kādas spējas izpelnīties pestīšanu cilvēka dabiskajiem vai citiem cilvēka paša spēkiem. Pareiza izpratne par cilvēka grēcīgumu ir iegūstama vienīgi no Svēto Rakstu liecībām, tā dziļumu nevar izprast nekādā citā veidā. Svētie Raksti apstiprina iedzimtā grēka spēku un cilvēka dabas grēcīgumu gan pirms attaisnojošās ticības iegūšanas (Rom. 3:10–19), gan ticīgajos (Rom. 7:17–25). Tādēļ nekādi neatpestīto vai atpestīto darbi un nopelni nedāvā pestīšanu, to vienmēr dāvā vienīgi Kristus ar savu nopelnu.

Luters par iedzimto grēku raksta: “Šeit mums jāapliecina, kā to saka Sv. Pāvils, ka grēks ir nācis no Ādama, viena cilvēka, kura nepaklausības dēļ visi cilvēki ir kļuvuši par grēciniekiem, pakļauti nāvei un velnam (Rom. 5:12). To sauc par iedzimto grēku jeb galveno grēku.

Šī grēka augļi tad nu ir ļaunie darbi, kas aizliegti desmit baušļos, kā neticība, nepareiza ticība, elkdievība, dievbijības trūkums, pārdrošība, šaubas, aklība un, īsi sakot, Dieva nepazīšana vai nicināšana. Tālāk: melot, zvērēt Dieva vārdā, nelūgt, nepiesaukt; neturēt cieņā Dieva vārdus, nepaklausīt vecākiem, nonāvēt, piekopt izvirtību, zagt, krāpt utt.

Šis iedzimtais grēks ir tik dziļa, ļauna cilvēka dabas samaitātība, ka ar prātu tas nav ieraugāms. Tam jātic pēc Rakstu atklāsmes (Ps. 51:7; Rom. 5:16; 2. Moz. 33:20; 1. Moz. 3:6). Tāpēc tūrie maldi un aklība ir tas, ko pret šo tēzi ir mācījuši sholastiķi, proti: pēc Ādama grēkā krišanas cilvēka dabiskie spēki esot palikuši veseli un nesamaitāti, un cilvēks no dabas esot taisnprātīgs un apveltīts ar labu gribu, kā to māca filozofi.

Tālāk: cilvēkam esot brīva griba, lai darītu labu un nedarītu ļaunu un, otrādi, lai darītu ļaunu un nedarītu labu.

Tālāk: cilvēks varot ar saviem dabiskajiem spēkiem ievērot un pildīt visus Dieva baušļus.

Tālāk: viņš ar saviem dabiskajiem spēkiem varot Dievu mīlēt vairāk par visu un savu tuvāko kā sevi pašu.

Tālāk: ja cilvēks paveiks visu to, kas ir viņa spēkos, tad Dievs viņam noteikti piešķirs savu žēlastību.” (Šmalkaldes artikuli, II daļa, I)

(sk. *attaisnošana, ticība, Evaņģēlijs, bauslība*)

GRĒKU PIEDOŠANA Sk. *Bikts jeb Grēksūdze, attaisnošana, ticība*

KALPOŠANA DIEVAM Mūsu kalpošana Dievam neizpaužas kādu reliģisku rituālu pildīšanā vai kādā īpašā reliģiskā dzīves veidā (mūku dzīve, miesas mērdēšana vai citu cilvēku ieviestu priekšrakstu un tradīciju ievērošanā), bet gan kalpojot savam tuvākajam mīlestībā, kā Kristus

to noteicis – “Tev būs savu tuvāku mīlēt kā sevi pašu” (Mt. 19:19; 22:39). Saskaņā ar apustuļu doto kristīgās dzīves aprakstu tas nozīmē katram krietni un ticībā pildīt savus pienākumus: vīriem mīlēt savas sievas un audzināt ticībā savu saimi, sievietēm būt paklausīgām, kalpiem krietni pildīt visus savus pienākumus utt. Īsi sakot: “Visu ko darāt, dariet no sirds, it kā savam Kungam un ne cilvēkiem.” (Kol. 3:23; sk. arī Rom. 12. un 13. nodaļu)

Kādu reliģisku rituālu vai īpaša “svēta” dzīves veida ieviešanu, lai ar to kalpotu Dievam, apustulis Pāvils bargi nosoda un sauc par “pašizdomātu dievkalpošanu” (Kol.2:16–23)

(sk. **Baustība, dievkalpojums**)

KRISTĪBA Kristība ir žēlastības pilns sakraments, kas dāvā grēku piedošanu un jaunu dzīvi Kristū. Ir ļoti svarīgi saprast, ka Kristība nav vienkārši cilvēku veikts rituāls, bet Dieva darbs, kas glābj cilvēku. Augsburgas ticības apliecības X artikuls (sk. **Luteriskās ticības apliecības**) to izsaka šādi: “Par Kristību tiek mācīts, ka tā ir nepieciešama pestīšanai, jo Kristībā tiek dāvāta Dieva žēlastība. Bērni ir jākrīsta, lai tie, Kristībā Dievam novēlēti, taptu uzņemti Dieva žēlastībā.

Tiek nosodīti anabaptisti, kas noraida bērnu kristīšanu un apgalvo, ka bērni tiek glābti bez Kristības.”

Šo mācību par Kristību kā Dieva žēlastības līdzekli un visas atjaunotās dzīves pamatu mums daudzviet atklāj Svētie Raksti (Rom. 6; Gal. 3:26–28; Kol. 2:11–13; Tit. 3:5–7). Tā mēs varam droši apgalvot, ka Kristība ir nepieciešama pestīšanai (Mk. 16:16; Jņ. 3:5; 1. Pēt. 3:21) un ka Kristus ir miris tādēļ, lai mēs caur Kristību iemantotu Viņa dāvāto mūžīgo dzīvību (Ef. 5:25b–27).

Taču tas nenozīmē, ka cilvēks, kas ir ticējis Evaņģēlijam, bet nomiris, nepagūdamš saņemt Kristību, top pazudināts; šajā jautājumā luteriskās baznīcas mācība ir šāda: “Cilvēku pazudina nevis Kristības trūkums, bet tās nonievāšana” (*Contemptus sacramenti damnat, non privatio*).

Tas, ka mazi bērni ir jākrīsta, nav Bībelē pateikts tieši (jo Bībelē vispār netiek precizēts *kas, kad, kur un kā* būtu jākrīsta), bet ir viegli izsecināms, ja saprot Kristības būtību. Baznīcai bērni ir jākrīsta, jo (1) viņi ir nākuši pasaulē ar iedzimto grēku (sk. **grēks, iedzimtais jeb pirmgrēks**), bet Kristībā grēki tiek atlaisti un tiek dāvāta atjaunota dzīve; (2) Kristus pats saka to, ka mazie bērniņi var saņemt Dieva valstību un viņiem tā caur Viņu ir jāsaņem (Mk. 10:13–16),– šo Dieva valstību mums visiem, lieliem un maziem, tagadējā laikā atver un dāvā savienošanās ar Kristu svētajā Kristībā; (3) mazie bērniņi arī spēj ticēt, tādēļ tie var saņemt Kristības (Mk.16:16) dāvāto svētību (sk. **ticība (zīdaiņu), Evaņģēlijs, sakramenti**)

LITURĢIJA Kopš seniem laikiem liturģija jeb dievkalpojuma kārtība baznīcā tikusi uzskatīta par “dziedāto dogmu”. Ar liturģiju draudzes dievkalpojumā sapulcētajiem ik reizi tiek atgādinātas ticības pamatpatiesības un ticīgie tiek sagatavoti dievišķajai Vārda un sakramentu kalpošanai, kas veido draudzes dievkalpojuma būtību. Tādēļ liturģijai ir ļoti liela nozīme draudzes dzīvē un tai jābūt veidotai ciešā saskaņā ar baznīcas mācību.

Lai gan luteriskajā baznīcā parasti tiek saglabātas vai no jauna godā celtas senas liturģiskas tradīcijas, tās attīrot no visa, kas neatbilst baznīcas mācībai, pati liturģija tomēr netiek uzskatīta par mūsu kalpošanu Dievam, kas būtu nepieciešama žēlastības iegūšanai.

Dažādās luteriskajās baznīcās un pat draudzēs var būt atšķirīgas liturģijas. Parasti luteriskajās baznīcās pamatā tiek saglabāta senā Rietumu baznīcas liturģiskā tradīcija, tomēr ir arī tādās luteriskās baznīcas, kurās draudzes dievkalpojumus notur pēc Austrumu baznīcas liturģiskās kārtības (piem., Ukrainas evaņģēliski luteriskā baznīca) vai arī veido savas īpašas liturģijas. (sk. *dievkalpojums, baznīca*)

LUTERISKĀS TICĪBAS APLIECĪBAS Tās ir Svētajos Rakstos pamatoti luteriskās baznīcas mācībai normatīvi dokumenti. Šīs ticības apliecības ir normatīvas tāpēc, ka luterāņi uzskata tās par patiesu Svēto Rakstu mācības skaidrojumu un kopsavilkumu. Ja kādā luteriskajā baznīcā vai draudzē tiek ieviesta mācība, kas ir atšķirīga no luteriskajām ticības apliecībām, tad šādu baznīcu vai draudzi nevar vairs uzskatīt par patiesi luterisku.

Vienprātības grāmatā, kas ir luterisko ticības apliecību apkopojums, ir ietvertas 10 ticības apliecības:

1. **Apustuļu ticības apliecība** sākotnēji ir radusies kā senbaznīcas Kristību apliecība Romā. Tā bija sastopama jau II gadsimta pirmajā pusē. Tajā laikā visā Baznīcā jau bija līdzīgas liecības gan Austrumu grieķu, gan latīniskajā Rietumu daļā. Apustuļu ticības apliecība ieguva mūsdienās lietoto veidu viduslaikos, kad šī ticības apliecība aizstāja visas citas Rietumu daļas ticības apliecības un ieguva vispārēju, t.i., – ekumenisku – raksturu. Evaņģēliski luteriskā baznīca apzināti paturēja šo tradīciju.

2. **Nīkajas ticības apliecība** tika pieņemta 381. gadā II ekumeniskajā – Konstantinopoles – koncilā, kas svinīgi apstiprināja I ekumeniskā – Nīkajas – koncila 325. gadā formulēto ticības apliecību un pievienoja tai trešo artikulu par Svēto Garu un Viņa darbu. Šī ekumeniskā ticības apliecība ir aktuāla arī šodien un ir visvairāk lietota Baznīcas vēsturē – gan Austrumu pareizticīgajā, gan Romas katoļu un daudzās protestantu baznīcās.

3. **Atanāsija ticības apliecība** katehētiski skaidro Nīkajas ticības apliecību, īpaši izceļot kristoloģiju, un tiek saukta Atanāsija – ievērojama Aleksandrijas bīskapa un baznīctēva – vārdā, kurš visu savu dzīvi veltīja tam, lai Nīkajas ticības apliecība tiktu atzīta un pieņemta kristīgajā pasaulē. Pašam Atanāsijam nav tiešas saistības ar viņa vārdā nosaukto ticības apliecību. Rietumu kristietībā – iespējams, Gallijā vai Spānijā – tā kļūst pazīstama tikai V gadsimtā. Viduslaikos tā rietumu kristietībā gūst lielu ievērību un tiek pieskaitīta ekumeniskajām ticības apliecībām. Augsburgas ticības apliecības 1. un 3. artikulā, kā arī Šmalkaldes artikulu I daļā luteriskā baznīca seko šīs ticības apliecības paraugam.

4. **Augsburgas ticības apliecība** latīņu valodā tika iesniegta ķeizaram Kārlim V 1530. gada 25. jūnijā – Augsburgas reihstāga laikā. Tajā pašā dienā ticības apliecības teksts vācu valodā tika

nolasīts ķeizara un visu viņa impērijas augstmaņu priekšā. Tam vajadzēja pierādīt, ka evaņģēliskie jeb protestanti, kā tie tika saukti, kopš 1529. gadā tie atstāja Špeires reihstāgu protestējot, ir uzticīgi senbaznīcas mācībai un ka pretējā puse tos nepatiesi apvaino, saucot par jaunas kustības sācējiem. Šī ir pirmā pabeigtā baznīcas ticības apliecība, kas aptvēra visu baznīcas mācības galveno jautājumu kopumu, jo senbaznīcas ekumeniskie simboli skāra tikai Trīsvienības un kristoloģijas jautājumus. Tādējādi pirmajos artikulos ir redzama apzināta Augsburgas ticības apliecības atsaukšanās uz seno koncilu lēmumiem un šo koncilu noraidīto ķecerību nosodīšana.

5. Augsburgas ticības apliecības apoloģija tika iesniegta Augsburgas reihstāgam tad, kad Ķeizars Kārlis V un Svētās Romas impērijas dižciltīgie pāvesta piekritēji noraidīja Augsburgas ticības apliecību un centās to atspēkot dokumentā, kuru sauca *Confutatio Augsburgas ticības apliecības* pamatautors Melanhtons uzrakstīja *Augsburgas ticības apliecības apoloģiju* kā dokumentu *Augsburgas ticības apliecības* aizstāvībai. Tā tika sarakstīta latīniski un atklāja dziļu doktrināru kontroversi ar Romas katoļu baznīcas sholastisko teoloģiju.

6. Šmalkaldes artikulus sarakstījis Mārtiņš Luters. Saksijas kūrfirsts Johans Frederiks lika Mārtiņam Luteram sastādīt un apkopot mācības tēzes, kas būtu luterāņu oficiāls dokuments pāvesta Pāvila III iecerētajā vispārējā koncilā Mantujā 1537. gada 25. maijā. 1537. gada februārī luteriskie valdnieki sapulcējās Šmalkaldē, taču Mārtiņa Lutera smagās slimības dēļ viņi artikusl oficiāli nepieņēma, tomēr šajā pilsētā sapulcinātie luterāņu teologi parakstīja šo dokumentu. Tikai kopš *Vienprātības grāmatas* publicēšanas 1580. gadā *Šmalkaldes artikuli* tiek pieskaitīti luteriskajām ticības apliecībām.

7. Traktāts par pāvesta varu un primātu un par bīskapu varu un tiesībām Filips Melanhtons to sarakstīja savas uzturēšanās laikā Šmalkaldē 1537. gadā. Šis nelielais traktāts bija nepieciešama tādēļ, ka ne Augsburgas ticības apliecība, ne tās apoloģija, kurām pēc firstu un augstmaņu gribas vajadzēja pārstāvēt reformācijas viedokli Mantujas koncilā, neko nesacīja par pāvesta un garīdzniecības statusu Baznīcā. 1580. gadā traktāts tikai iekļauts luterisko ticības apliecību kopumā Šmalkaldes artikulu sastāvā.

8. un 9. Mārtiņa Lutera Mazais un Lielais katehisms Abus katehismus Luters ir rakstījis vienlaikus. Uz šo darbu viņu mudināja citi luterāņu teologi. Lielais katehisms ir veidots, apkopojot Lutera sprediķus par katehisma tekstiem, kurus viņš teica 1528. gadā no maija līdz novembrim Vitenbergas baznīcā. *Mazais katehisms* parādījās 1529. gada sākumā, vispirms plakātu veidā. Tā paša gada maijā tas tika publicēts ilustrēta izdevuma formā. *Lielais katehisms*, kas bija paredzēts kā palīglīdzeklis katehisma skolotājiem, tika publicēts mēnesi iepriekš.

10. Konkordijas jeb vienprātības formula tika sarakstīta to doktrināro nesaskaņu dēļ, kas luterāņu vidū izcēlās pēc Mārtiņa Lutera nāves 1546. gadā. Nesaskaņas vēl vairāk pastiprināja luterisko firstu izveidotās Šmalkaldes militārās savienības sakāve 1547. gadā. Šīs militārās sakāves rezultātā luteriskajām zemēm tika uzspiestas pagaidu vienošanās jeb tā sauktie interimi (Augsburgas –

1548. gada maijā un Leipcigas – 1548. gada decembrī), kas lika luteriskajām baznīcām piekāpties Romai būtiskos ticības jautājumos.

Tāpat, kopš XVI gadsimta 60. gados kalvinisms ienāca Vācijas dienvidrietumos, radās nopietns drauds bibliskajai mācībai par Svēto Vakarēdienu un kristoloģiju, lai gan tā atbalstītāji it kā apliecināja savu piederību Augsburgas apliecības mācībai. Doktrinārās kontroverses luterāņu vidū pārtrauc *Konkordijas formula*. Šīs apliecības iniciators ir Jākobs Andreass, darbu ļoti sekmīgi palīdzēja veikt un paplašināja Mārtiņš Hemnics un Nikolajs Zēlnekers, kurus atbalstīja un iedrošināja vairāki luterāņu firsti. Svarīgākā *Konkordijas formulas* daļa – *Pamatdeklarācija* (Solida Declaratio) – tika pabeigta 1577. gada maijā. *Konkordijas formulas* īsākā daļa *Epitome* ir *Pamatdeklarācijas* īss kopsavilkums.

Konkordijas formula, lietojot tās pašas vārdus, ir “vispārējs, skaidrs, pareizs un galīgs vairāku Augsburgas ticības apliecības artikulu atkārtojums, par kuriem kādu laiku dažu teologu starpā ir bijuši strīdi, bet kuri pēc Dieva Vārda un mūsu kristīgās mācības kopīgā satura nu izskaidroti un atrisināti.”

1580. gada 25. maijā Konkordijas formula kopā ar citām luteriskās ticības apliecībām tika oficiāli pieņemta un publicēta Vienprātības grāmatas sastāvā.

SAKRAMENTI Sakramenti ir Dieva žēlastības līdzekļi, caur kuriem Viņš dāvā grēku piedošanu, attaisnošanu un ticību. Tie ir Svētajos Rakstos pamatoti Dieva pavēlēti rituāli, kuriem ir pievienots Dieva pestījošās žēlastības apsolījums. Šādi rituāli ir trīs: Kristība, Svētais Vakarēdiens un Bikts jeb Grēksūdze. Daļa luterāņu uzskata, ka Bikts nav atsevišķs sakraments, bet tā būtu jāuzskata par Kristības turpinājumu kristieša ikdienas dzīvē. Konfirmāciju, laulību, ordināciju, pēdējo svaidīšanu jeb slimnieku sakramentu un iesvētīšanu mūku kārtā (ko par sakramentiem uzskata Romas katoļi un Austrumu baznīca) luterāņi nesauc par sakramentiem, jo tiem trūkst vai nu Rakstos pamatotas Dieva pavēles, vai arī pestījošās žēlastības apsolījuma.

Tā kā sakramenti ir cieši saistīti ar Kristus personu un Viņa darbu, novirzīšanās un maldi mācībā par sakramentiem neizbēgami noved pie novirzīšanās un maldiem mācībā par Kristu un Viņa darbu, un otrādi. Šai ziņā mācība par sakramentiem var kalpot kā labs indikators visam mācības kopumam.

(sk. *Kristība, Svētais Vakarēdiens, Bikts jeb Grēksūdze*)

SVĒTAIS VAKARĒDIENS Svētais Vakarēdiens ir Kristus iedibināts Sakraments – piemiņas mielasts, kurā tiek baudīta patiesa Kristus miesa un asinis. Ar šādu Kristus miesas un asiņu baudīšanu ticīgajiem tiek dāvāta grēku piedošana un stiprināta ticība. Tāpat kā citi sakramenti, arī Svētais Vakarēdiens nav vienkārši cilvēka veikts rituāls, bet paša Dieva darbs.

Luteriskās ticības apliecības pievērš Svētajam Vakarēdienam jeb Altāra sakramentam īpašu vērību, jo pret to tika vērsti daudzi uzbrukumi no citu reformēto baznīcu puses un viduslaikos baznīcā

bija ieviesušās daudzas šo Sakramentu kropļojošas tradīcijas. Divi kodolīgākie Svētā Vakarēdiena formulējumi atrodami Augsburgas ticības apliecībā un Šmalkaldes artikulos:

“Par Tā Kunga Mielastu tiek mācīts, ka Kristus miesa un asinis ir patiesi klātesošas un tiek izdalītas Tā Kunga Mielastā maizē un vīnā tiem, kas to bauda, un tiek nosodīti tie, kas māca citādi.” (Augsburgas ticības apliecība, X)

“Mūsu pārliecība par Altāra Sakramentu ir tāda, ka maize un vīns Vakarēdienā ir Kristus patiesā miesa un patiesās asinis.” (Šmalkaldes artikuli, III daļa, VI artikuls)

Attiecībā uz šī Sakramenta būtību luteriskā baznīca ir vienādos uzskatos ar Romas katoļu un Austrumu pareizticīgo baznīcu, bet vairāk vai mazāk atšķiras no pārējām baznīcām.

Citas reformētās baznīcas un kustības neatzīst patiesās Kristus miesas un patieso asiņu klātbūtni Svētajā Vakarēdienā, pamatojoties nebibliskā priekšstatā par Kristus personu un cilvēka prāta spriedumos par to, ka Kristus pēc Debesbraukšanas atrodas prombūtnē debesīs un tādēļ nevar būt miesīgi klātesošs Vakarēdiena maizē un vīnā, vai arī – ka šāda miesīga Kristus klātbūtne Vakarēdienā ir neiespējama, pretēja katrai loģikai un pretēja viņu iedomātajām Kristus cilvēciskās dabas īpašībām. Luteriskās baznīcas mācība šajā jautājumā nav pamatota kādos iepriekšpieņēmos par to, kas varētu vai nevarētu būt, bet vienīgi Svēto Rakstu skaidrajās un viennozīmīgajās liecībās par to, kas tas ir. Jo Kristus saka: “Tā ir mana miesa.., .. tās ir manas asinis” (Mt. 26:26–28; Mk. 14:22–24; Lk. 22:19–20). Tie ir Tā Kunga vārdi. Tāpēc tie, kas ar saviem “skaidrojumiem” tos kropļo, atbildēs Tā Kunga, un nevis cilvēku, tiesas priekšā. Saskaņā ar Kunga vārdiem mūs māca arī svētais apustulis Pāvils, tā parādīdams, ka senā un patiesā baznīcas izpratne pamatojas Jēzus vārdu vienkāršā un nesamākslotā izpratnē (1. Kor. 10:16; 11:23–28).

Lai gan par šī sakramenta būtību luteriskā baznīca ir vienisprātis ar Romas katoļu un Austrumu pareizticīgo baznīcu, citos jautājumos, kas saistīti ar šo sakramentu, pastāv nopietnas domstarpības:

1) luterāņiem ir nopietni Svētajos Rakstos pamatoti iebildumi pret Romas katoļu izpratni par Altāra sakramentu kā mīses upuri, kas ar šo upurēšanas darbību kā tādu (*ex opere operato*) dzēš dzīvo un mirušo (šķīstītavā) grēkus pat bez Sakramenta saņemšanas;

2) luteriskās ticības apliecības vēršas arī pret Romas katoļu baznīcas tradīcijām, kurās Sakramenta elements (hostija) tiek lietots ārpus Kristus noteiktās kārtības (pateicība, izdalīšana un saņemšana), t.i., izmantots adorācijai, Kristus miesas svētku procesijai vai kādai citai vajadzībai, kā arī pret apgalvojumu, ka šāda Sakramenta godināšana nopelna grēku piedošanu un dāvā dažādas garīgas svētības, lai gan Sakraments šajās darbībās – pretēji Kristus skaidrajai pavēlei “Ņemiet un ēdiet .., ņemiet un dzeriet!” – netiek baudīts. Šajā ziņā luteriskā baznīca ir vienisprātis ar seno baznīcu: “Sakramenta daba nepiemīt nekam, kas ir ārpus Kristus iedibinātā lietojuma” (*Nihil habet rationem sacramenti extra usum a Christo institutum*);

3) tāpat pilnīgi nepieņemams luterāņiem ir Sakramenta izkropļojums, kas saistīts ar Romas katoļu baznīcas paradumu (līdz II Vatikāna koncilam, 1965–1968, – strikti noteiktu baznīcas likuma

norma, kas nostiprina garīdznieku pārākumu pār lajiem) pasniegt lajiem (vienkāršajiem draudzes locekļiem) tikai vienu Sakramenta elementu – Kristus miesu, jo tieši par Vakarēdiena biķeri (asinīm) Kristus ir noteicis: “dzeriet visi no tā” (Mt. 26:27), arī Pāvils (1. Kor. 10:16, 26–29) un baznīctēvi apliecina, ka Kristus asinis ir paredzētas visiem, kas saņem Sakramentu;

4) luteriskā mācība noliedz arī nebiblisko uzskatu, ka Sakramentu padara par sakramentu kāda īpaša priesteru spēja vai īpašība (*character indelebilis*), ko viņš it kā saņēmis ordinācijas sakramentā, saistībā ar bīskapu vai pāvestu pēctecību.

(sk. *sakramenti, Evaņģēlijs*)

SVĒTBILDES Svētbildes un citi sakrālās mākslas priekšmeti sākotnēji nav bijuši nekas cits kā ilustrācija jeb paskaidrojošs attēls nemācītajiem (lasītnepratējiem) ļaudīm; tie varēja kalpot arī kā izgreznojums dievnamam un dievkalpojuma. Šādu uzskatu pārstāv arī luteriskā mācība. Luteriskās ticības apliecības asi nosoda baznīcā iezagušos pagāniskos priekšstatus par to, ka ir kādas brīnumainas bildes vai statujas (pat no debesīm nākušas, Ap.d. 19:24–35) un tajās mājotu īpašs brīnumains spēks (kā tiek apgalvots arī par brīnumdarītājiem svētbildēm vai ikonām).

Lai gan to konfesiju pārstāvji, kurās svētbildes tiek godinātas, bieži apgalvo, ka ne jau svētbildes dara brīnumus, bet gan Dievs, tomēr svētbilžu godināšanas prakse liecina par pretējo. Piemēram, dažādās svētbilžu “specializācijas”, kas īpaši izpaužas sakarā ar dažādajām Dievmātes svētbildēm jeb ikonām (Vladimiras Dievmāte dodot gudrību, Tihvinas – labklājību un uzplaukumu un tml.). Dievmāte taču ir tikai viena persona, bet caur dažādām ikonām tiek piesolīta atšķirīga palīdzība, tāpat gaidāmais brīnums tomēr ir saistīts ar konkrētu ikonu vai svētbildi. Luterisko ticības apliecību mācība uzsver, ka šāda ikonu godināšana ir atvasinājums no svēto kulta, kas savos galējos izpaudumos ir elkkalpošana, jo mudina cilvēkus paļauties uz svētajiem tajās lietās, kurās Bībele māca un mudina paļauties vienīgi uz Dievu, pie kura vienīgā cilvēkam jāvēršas savās lūgšanās (sk. *svētie, luteriskās ticības apliecības*).

SVĒTIE Bībele sauc par svētajiem visus ticīgos, taču luterāņi atzīst arī seno baznīcas tradīciju ar vārdu *svētais* godināt baznīcas izcilos dēlus un meitas – apustuļus, baznīcas tēvus, mocekļus u.c.

Saskaņā ar luterisko mācību ir pieļaujama svēto godināšana, taču nav pieļaujama svēto piesaukšana (svētajiem veltītas lūgšanas, cerot uz viņu palīdzību un aizbildniecību). Bibliska svēto godināšana – un tā saskan ar luterisko mācību – ir šāda: 1) pateicība Dievam par dāvanām, ko Viņš dāvājis caur saviem kalpiem, 2) ticības stiprināšana ar svēto piemēru, 3) sekošana svēto dzīves piemēram.

Lūgšanu raidīšana mirušajiem svētajiem nav Svētajos Rakstos pamatota un paredz dievišķu spēju piedēvēšanu svētajiem (lai tie dzirdētu mūsu lūgšanas, tiem būtu jābūt visuresošiem, turklāt tiem būtu jāsaprot visas dažādās valodas, kurās skan lūgšanas; turklāt svētie tiek aplami uzskatīti pat par

pestīšanas vidutājiem utt.). Luteriskā mācība uzskata, ka šādu spēju piedēvēšana svētajiem ir elkkalpošana, kas mazina Kristus godu, jo Viņš ir mūsu vienīgais starpnieks starp Dievu un cilvēkiem un vienīgi Viņa vārdā mums ir pieeja pie Dieva lūgšanā (Jņ. 14:13, 14; 15:7; Ebr. 4:14–16).

Turklāt arī Bībeles mācība par cilvēka pēcnāves stāvokli nepieļauj šādu mirušo ticīgo aktīvu līdzdalību zemes lietās (Atkl. 14:13).

Luters Šmalkaldes artikulu sadaļā “Par svēto piesaukšanu” raksta: “Arī svēto piesaukšana ir viena no aplamajām antikristīgajām izdarībām, tā ir pret pirmo galveno artikulu [attaisnošanu ticībā] un grauj Kristus atziņu. Tā arī nav ne pavēlēta, ne ieteikta, un tai nav arī ne parauga, ne apliecinājuma Rakstos; un mums taču ir tūkstoškārt labāk vērsties pie Kristus, pat ja arī šīs izdarības būtu kāda dārga lieta, kas nepavisam tā nav.

Enģeļi Debesīs gan lūdz par mums (kā to dara arī pats Kristus), tāpat arī svētie virs zemes un varbūt arī Debesīs. Bet no tā nav jāsecina, ka mums vajadzētu enģeļus un svētos piesaukt, pielūgt, viņiem par godu gavēt, svinēt, noturēt mises, upurēt, dibināt baznīcas, altārus un dievkalpojumus un vēl kaut kādā veidā kalpot, ka mums vajadzētu viņus uzskatīt par palīgiem grūtos brīžos, piedēvējot viņiem dažāda veida palīdzības sniegšanu, katram kādu īpašu, kā to māca un dara pāvesta piekritēji. Tā ir elkdievība, un tāds gods pienākas vienīgi Dievam. Tu jau vari kā kristietis un svētais virs zemes aizlūgt par mani, ne vienā vajadzībā vien, bet visās. Bet tādēļ man tevi nav jāpielūdz un jāpiesauc, tev par godu jāsvin, jāgavē, jāupurē, jānotur mises un jābalsta uz tevi sava ticība, lai tiktu glābts.”

Nebibliskais svēto kults ir radījis un sekmējis baznīcā arī citas maldu mācības: svētbilžu un statuju godināšanu (sk. *svētbildes*), indulgences jeb grēku atlaižu rakstus, relikviju godināšanu u.c..

TICĪBA (ATTAISNOJOŠĀ TICĪBA) Attaisnojošā ticība nav vienkārši vēsturiska zināšana par evaņģēlija notikumiem vai prāta piekrišana kādiem mācības jautājumiem. Tā nav arī kāds Dievam īpaši tīkams cilvēka darbs vai tikums, kura dēļ Dievs dāvā žēlastību un piedod grēkus. Attaisnojošā ticība ir stipra sirds paļaušanās uz Dieva piedodošo žēlastību Kristū. Tādējādi attaisnojošā ticība ir līdzeklis, ar ko cilvēks, Svētajam Garam darbojoties, satver un attiecina uz sevi Dieva žēlastības apsolījumus Kristū. Šādu ticību Dievs pierēķina par taisnību (Jņ. 3:36; 6:40, 47; Ap.d. 26:18; Rom. 1:16, 17; 3:22–28; 4:5; Ef. 2:8–10; Gal. 2:16; Ebr. 4:2). Attaisnojošo ticību rada un stiprina Evaņģēlijs, kas pie cilvēka nonāk caur žēlastības līdzekļiem – Vārdu un sakramentiem (sk. *attaisnošana, grēku piedošana, Evaņģēlijs*). Šāda ticība ir visu labo darbu avots un nes augļus Dievam. Bez šādas ticības nekādi darbi nav Dievam tīkami (Tit. 1:15; Ebr. 11:6).

TICĪBA (ZĪDAIŅU) Arī maziem bērniem un pat zīdaiņiem var būt Svētais Gars un tie var ticēt. Tādēļ tie var tikt uzņemti Kristus žēlastības derībā caur Kristību (sk. *Kristība*). (Mk. 10:14, 15; Mt. 21:16; Lk. 1:15, 41–44)